Cultuur: mag dat in de frituur?
Proeftuin over het werven van nieuw publiek

Aanleiding
Noord-Nederland kent net als de rest van Nederland een diversiteit aan bevolkingsgroepen en daarmee ook aan publieksgroepen voor culturele evenementen. We constateren een grote sociaal-maatschappelijke en culturele diversiteit, met flinke tegenstellingen tussen opleidingsniveaus en inkomensgroepen. Dat heeft tot gevolg dat het gesubsidieerde kunstaanbod in Noord-Nederland voor een groot deel wordt bezocht door hoogopgeleid, ouder en wit publiek. Het is daarom voor ons een uitdaging om meer jongeren, lager opgeleiden en mensen van een diverse culturele achtergronden te bereiken.

We kennen in Noord-Nederland een aantal interessante voorbeelden van recente projectmatige producties die in staat zijn gebleken nieuwe doelgroepen te bereiken:

- Thuis in Hoogeveen, community art met Syrische vluchtelingen (Loods13)
- Mienskip producties LF2018, zoals Under de Toer, community art rondom kerken in Fryslan.
- De Wijk de Wereld, met NNT/Club Guy&Roni, De Steeg, VRIJDAG: op het podium in de Stadsschouwburg: multidisciplinair participatieproject met een volkswijk in Groningen,
- Noord Nederlands Orkest met Guy & Roni (Move it, klassieke muziek & dans voor en door MBO-leerlingen en speciaal onderwijs)
- Tryater (o.a. locatietheater in Leeuwarden: De IIsfoarstin en Wereldburgers van de Voorstreek, op basis van verhalen van wonende en werkende wereldburgers van Voorstreek)
- PeerGrouP (o.a. Grutte Pier, participatietheater op locatie vanuit een historisch verhaal)
- LandschapsLab Oerol: Productiefunctie voor (jonge) landschapskunstenaars i.s.m. waddenwetenschappers en landschapsbeheerders. Interdisciplinair en in samenwerking met andere festivals en culturele instellingen in het Noorden.

Voorbeelden van culturele organisaties c.q. producties die in de komende twee jaar een grote uitdaging hebben om ‘ongekend’ publiek te bereiken zijn:

- Jumping Jack, muziektheater op het TT-circuit voor motorsportliefhebbers
- De Wijk de Wereld: vervolg multidisciplinair participatieproject in andere wijken van Groningen
- Festival Veenhuizen, klassieke muziek op basis van verhalen van locatie IntoNature 2020, internationale beeldende kunst in een afgelegen natuurgebied
- Het verdriet van Fryslân: vervolg op Lost in the greenhouse, samenwerking met Orkater en schouwburg De Lawei en stichting the greenhouse
- Veendammer Wind, ‘voetbalopera’ in Stadion de Langeleegte-
- Never Ending Orchestra: muziek voor en door jongeren met een beperking en kansarme jongeren.
- Kunst op Stee, Gekleurd Grijs en Age Friendly Cities, cultuurparticipatie voor ouderen
- Volksopera Assen, community art in een volkswijk
- Nieuwe samenwerking tussen Jeugd Dansopleiding en Sense of Place: Ivgy&Greben maken een voorstelling met 24 vissersschepen en 100 dansers in Lauwersoog.

Diverse organisaties, zowel BIS/Fonds –instellingen als organisaties vanuit lokaal/regionaal initiatief willen in komende jaren meer c.q. ander publiek te bereiken, waarbij het een extra uitdaging is om geen concessies te doen t.a.v. de kwaliteit van het aanbod. Voor amateurproducties geldt in het algemeen dat de samenwerking tussen professionals en amateurs tot een hoger artistiek product leidt, met het effect dat dit leidt tot bezoek (en deelname) van publiek dat normaliter niet naar theater, exposities of andere culturele uitingsvormen gaat. Maar geldt dit ook als je het omdraait? Als

professionals van BIS-gezelschappen samenwerken met amateurs, kan dit dan tot kwalitatief hoogwaardige producties leiden die ook bezocht worden door het 'ervaren' kunstpubliek? Verlies je hiermee publiek of win je juist publiek? Deze boeiende vraagstellingen zijn voor ons de aanleiding om dit in een proeftuin nader te onderzoeken.

Doel
De culturele instellingen in Noord-Nederland, zowel BIS als niet-BIS hebben in de loop der jaren veel kennis verzameld over het publiek dat zij wel en niet bereiken. Het gaat om praktisch opgedane kennis en ervaring van culturele instellingen - festivals, gezelschappen (zowel BIS als niet-BIS), ondersteuningsinstellingen, speel- en presentatieplekken - in Fryslân, Groningen en Drenthe.
Deze kennis wordt tot nu toe nauwelijks met elkaar gedeeld. In deze proeftuin willen we data, ervaringen en methodieken verzamelen, met elkaar delen, evalueren en toepassen. Het doel is om de publieksgroepen die tot nu toe niet of slecht worden bereikt beter te bereiken. Belangrijke vraag hierbij is wat de 'hogere kunsten' kunnen leren van een meer community art- achtige aanpak? Wat dit betekent voor de mogelijkheid tot verlaging van drempels voor het publiek? Wat betekent dit voor de kwaliteit van het aanbod?
Het delen van best practices (en mislukkingen) moet leiden tot het experimenteren met nieuwe vormen van aanbodontwikkeling, publieksbereik en marketing.

Doelgroep

- makers in het culturele veld
- amateurkunstveld, zowel georganiseerd als ongeorganiseerd.
- beleidsmakers en ondersteuners in het culturele veld, zoals Raad voor Cultuur, Fondsen, steunorganisaties
- bestuurders en beleidsadviseurs van overheden

Resultaat

- inzicht in de drempels van potentieel publiek om deel te nemen aan het bestaande aanbod
- inzicht in methodieken om dit potentiele publiek beter te bereiken en de voor hen aanwezige drempels te slechten
- deze kennis, inzichten en ervaringen zijn gedeeld met elkaar, om van elkaar te leren
- met deze kennis en methodieken is geëxperimenteerd in minimaal drie nieuwe producties, waarin nieuwe publieksgroepen zijn bereikt en verworven.

Partners
We onderscheiden vijf categorieën partners binnen deze proeftuin:

1. Noordelijke BIS- en Fonds instellingen
2. Noordelijke niet-BIS instellingen/gezelschappen.
3. Steunorganisaties voor amateurkunst, cultuureducatie, publieksparticipatie en community art (Keunstwurk, K&C en Vrijdag).
4. Marketingspecialisten op het gebied van kunst en cultuur
5. Kennisinstituten (RUG -Kunst, Cultuur en Media, Stenden-NHL, Hanzehogeschool – conservatorium, kunstacademie)

Werkwijze
Om dit te organiseren zijn ruwweg de volgende stappen nodig:

1. Uitwerking van de onderzoeksvragen van de deelnemende organisaties en opstellen uitvoeringsplan.

2. Verzameling van aanwezige kennis en ervaring, verwerking en deling van deze inzichten met elkaar op meerdere momenten.
3. Toepassing van de opgedane kennis bij minimaal drie nieuwe activiteiten c.q. culturele producties in verschillende disciplines c.q. sectoren.
4. Evaluatie, verspreiding van de opgedane ervaringen naar anderen binnen de regio Noord-Nederland en de rest van Nederland.

Toelichting stap 3: toepassing:
Hierin schuilt het ware experiment, ofwel de fase van het 'living lab'. De proeftuin wil niet alleen kennis ophalen en delen, maar ook toepassen. Daarvoor kiezen de deelnemende culturele organisaties een drietal producties uit waarvoor men een breder en onbekend publiek wil bereiken, met toepassing van de opgedane kennis. Door bijvoorbeeld op een andere manier een productie voor te bereiden, te produceren of in de markt te zetten.

Planning
- Start januari 2019
- Uitvoering 2019 en 2020
- Deling resultaten eind 2020

Kosten (omvang ntb)
- Projectteam en onderzoekersteam
- Ondersteuning makers / culturele organisaties
- Workshops kennisdeling
- Onderzoeksrapportages
- Co- financiering min. 3 proeftuinproducties
- Resultaatverspreiding noordelijk en landelijk

Dekking
- Proeftuinmiddelen uit budget WetheNorth
- Proeftuinmiddelen OCW